

عنوان مقاله:

فرمانروای مطلوب از دیدگاه خواجه نظام الملک

محل انتشار:

دوفصلنامه پژوهشنامه تمدن ایرانی، دوره 4، شماره 1 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 23

نویسنده:

یعقوب تابش - دانشیار تاریخ دانشگاه حکیم سبزواری

خلاصه مقاله:

خواجه نظام الملک از زمره اندیشمندان و دیوان سالارانی است که شیوه حکمرانی را در عرصه عمل و نظر، در سیره خود و کتاب سیرالملوک نمایانده است. شخصیت و اندیشه های سیاسی او را پژوهشگران متعددی از جنبه های گوناگون مورد واکاوی قرار داده اند اما این محققان کمتر به تدوین و ترسیم الگویی مشخص و جامع از شایستگی های فرمانروایی بر اساس کتاب سیرالملوک پرداخته اند. از این رو هدف اصلی این جستار تدوین الگوی مورد نظر خواجه از فرمانروایی مطلوب است. نگارنده در پژوهش حاضر با به کارگیری روش کتابخانه ای و محور قرار دادن کتاب سیرالملوک، داده های مورد نیاز را گردآورده است و در مرحله پردازش ضمن بهره گیری از روش تحلیل محتوا با رویکرد توصیفی، تحلیلی ابعاد شایستگی و شاخص های مطلوب فرمانروایی را تعیین و ترسیم نموده است. بر اساس داده های سیرالملوک شاخص های مطلوب حکمرانی در سه بعد؛ شایستگی های حرفه ای، شایستگی های اخلاقی و شایستگی های فردی قابل تقسیم می باشند. داشتن مجموع این شایستگی ها امکان استقرار حکمرانی مطلوب را که مرکز ثقل آن پادشاه یا سلطان بود، از نظر خواجه فراهم می کرد. از نظر خواجه شاخص هایی همچون نظارت بر عملکرد کارگزاران و تنبیه و تشویق آن ها، گزینش کارگزاران، آباد کردن، پرهیز از شتاب زدگی، دخالت ندادن زنان در کارها، مشاوره با پیران دانا و حرفه ای ها، پاسداری از شریعت (بعد حرفه ای)، عدالت، بخشندگی و جوانمردی، بردباری، اخلاق نیکو، وفای به عهد (بعد اخلاقی)، داشتن عقل و دانش، دین داری، فر ایزدی، مهارت های رزمی، مرد بودن و ظاهر مناسب (بعد فردی) به عنوان مهم ترین شاخص های فرمانروای شایسته به شمار می روند. واژه های کلیدی: خواجه نظام الملک، فرمانروایی مطلوب، الگوی شایستگی، شاخص ها و ابعاد شایستگی، سیرالملوک.

کلمات کلیدی:

خواجه نظام الملک، فرمانروای مطلوب، الگوی شایستگی، شاخص ها و ابعاد شایستگی، سیرالملوک

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1578774>

